

ELŐFIZETÉS
 HONFIZETÉS:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónapra ..... 2 korona.
 VIDÉKRE:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Arad és csendes ügyosztály
 vezették palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 32.
KIADÓHIVATAL:
 Arad Nyomda Rt. vezetői
 Társaság.
 Jelenet-főosztály-ot 23-án
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Stauber József.

Szombat, január 29.

Montenegró utolsó részét foglaljuk el.

Budapest, január 28. (Hivatalos.)
 A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

A besszarábiai határon, Toporoutznál ma reggel a tizedik középgalíciai gyalogezred osztagai megrohantak egy orosz előállást, azt kézi tusában elfoglalták, betemették az orosz árkokat és legénységük nagy részét foglyul ejtették. Egyébként semmi ujság.

Olasz hadszíntér:

A szokásos tüzérségi harcoktól és kisebb vállalkozásoktól eltekintve, a tegnapi nap események nélkül telt el.

Délkeleti hadszíntér:

Csapatunk most már Gusinje vidékét is megszállták. Itt sem akadnak sehol ellenállásra, a montenegrói hadsereg lefegyverzése befejezéséhez közeledik. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Németek fölénye a légi harcokban.

Berlin, január 28. (Hivatalos.)
 A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

A nyugati arcvonal-szakaszon a franciák kézigránát támadásait nagy veszteségeik mellett visszavertük. Egyik robbantási tölcserünk az ellenség kezén maradt. Január huszonhatodikai zsákmányunk négy gépfegyverrel és hét hajtógéppel szaporodott. Az ellenség többször ágyuzta az arcvonalunk mögött fekvő helységeket, melyre m. Reims bombázásával feleltünk. Csapatunk a kettőszáznyolcvanötös magaslatnál a Chaladetól északra két harci után megszállták egy, az ellenség által robbantott tölcserét. Az ellenségnek Freyburg nyílt város ellen intézett éjjeli légi támadásáról végleges jelentések még nem érkeztek. Az angol alsóházban a légi harcok eredményéről adatokat hoztak nyilvánosságra, amelyre legjobban a következő összeállítással felelhetünk: az általunk és az ellenség által repülőgépekben szenvedett veszteségre vonatkozólag 1915. október hatodikai jelentések óta, tehát 1915. október elseje óta lefolyt időközben a nyugati hadszíntéren német repülőgépekben a

veszteség a következő volt: Négy harcban elvesztett hét, a földről lelőttek nyolcat, eltűnt egy, az összes veszteség tizenhat. Nyugati ellenségeink ebben az időben légi harcban negyven, a földről történt lelövés folytán tizenegy és vonalainkon belül történt kényszerleaszállítás folytán tizenegy, összesen hatvanhárom repülőgépet veszítettek. Itt csak a kezünkbe került ellenséges repülőgépeknek egész bizonyosan megállapítható számáról van szó.

Keleti hadszíntér:

Widsy mindkét oldalán (Dünaburgtól délre) valamint Stochod és Styr közti szakaszon kisebb ütközetek voltak, amelyeknél foglyokat ejtettünk és hadianyagot zsákmányoltunk.

Balkán hadszíntér:

Semmi ujság. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az Irák-fronton hátrál az ellenség.

Konstantinápoly, január 28. A főhadiszállás jelenti:

Irák-front: Az ellenség Zetahie környékén elsáncolta magát. A gyenge tüzérségi harc szünetel. Kut-el-Amaránál nincs változás.

Kaukázasi front: A centrumban a tüzérségi harcok megszakításokkal folynak, ugyesintén előrsi csatározások.

Dardanella-front: Január huszonötödikén egy ellenséges monitor hatástalanul lőtt mintegy tíz bombát Akba felé. Repülőgépeink két bombát dobtak a monitorra, amely erre beszüntette a tüzelést. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Lisztesszások.

Arad, január 28.

Az angol parlament lordjai régi tradíciók igazi brit tiszteletben tartásával ma is gyapjuszásokra tilve hozzák meg döntésüket az óriási birodalom életéről, sorsáról, törvényeiről. Hogy emlékezzenek a gyapjuszákokról azokra a büszke, ódon napokra, amikor a gazdag gyapjúkereskedők vállain épülni kezdett a legögösebb, legönzőbb, legtalánkább világbirodalom. Valahogyan úgy szeretnék ma, hogy lett legyen illesztéle tradíció, kegyelettel őrzött hagyomány Arad városatyái között is. Hagyomány, amely előírja, hogy a közgyűlési teremben csapkodható nádszékek helyett minden törvényhatósági tag zsákon üljön. Amde nem brit gyapjuszákon, hanem szép, porzós hófehéren: lisztesszásokon.

Persze ilyen hagyomány nincs. A város közgyűlési tanácskozó termében eddig se, ezután se ülnek lisztesszásokon a nagyteltekü városatyák, sőt ha a szavakat kissé elforgatjuk: még képletesen sem ültek a város urai eddig a lisztesszásokon. Pedig ez az utóbbi semmi esetre sem ártott volna. A lisztesszák ma nagyon is fontos, becses szimbólum. Szimbólum és fegyver, amellyel ép úgy harcolunk, ép úgy bánni kell ügyesen, óvatosan, célszerűen, amint a harcvonalban a motoros csoda-mozsarakkal.

Amint a mai nap eseményeiről szóló feljegyzésekben olvastunk, önkéntelenül egymás mellé kell illesztenünk kettőt. Az élelmezési bizottság üléséről szóló tudósítást, amely arról számol be híven, hogy a város közönségének lisztellátása mennyi gondot ad, hogy milyen nehezen kap, egyáltalán nem kap a város gabonát lisztőrlésre a Haditerménytől, hogy a főispán átértve, megérezve a kérdés nagyjelentőségét, maga siet Budapestre eljárni, érdeklődni, interveniálni, orvoskást találni és hozni, mert nem szabad, hogy egy nagy, virágzó város közönsége — ha csak egy-két napra is zavarba jöjjön a lisztellátás tekintetében. A lisztesszások fegyvertárának, készen a fogyasztást mindenkori pótló készenlétben kell állnia. Ez az érem egyik, még pedig a csillogó oldala.

Nem kellemes a párhuzam. Egyik oldalon a közönség szükségletéről

gondoskodása közben ezer nehézséggel, bajjal, akadállyal küzdő város, a másik oldalon ugyanaz a hatóság, amint elkésve ébred annak tudatára, hogy a gondoskodással egyidejűleg mások arról gondoskodtak, hogy lehetőleg sok liszt kerüljön el Aradról. De ha történt is hiba, el is siklottak az észre nem vevő tekintetek olyasmire fel, amit meg kellett volna látni, most nem a rekriminálás és felpanaszolás a feladat. Hanem az, hogy ezután másként legyen.

Liszteszsákokon épül fel az itthonlevők biztos élete. Liszteszsákokból áll az az erősség, amelyből visszaverhetjük a fegyverrel nem fogadható, nem védhető ellenséges blokádot. Félő tisztelet tehát a fehér, drága zsákoknak. És büszkeség lenne — mint a lordok gyapjувánkosa — ha idők múltán azzal emlékeznének vissza a most muló nagy időkre, hogy liszteszsákokon ülő uraknak emlegetnék Arad mai vezetőit.

Angol munkáskongresszus határozata a védőtörvény ellen.

(Akei a szolgálati kötelezettség hatályon kívül helyezésére. — A munkásmiszterek kiválása.)

Állóirat tudósítás.

Amsterdam, január 28.

Bristolban a munkáspárt kongresszusa olyan határozati javaslatot fogadott el, amely szerint arra törekednek, hogy a védőkötélzettségi törvény hatályon kívül helyezzék. Elfogadták továbbá egy olyan javaslatot is a naggyűlésen, melyben a háború megszüntetését és békekötést követelnek. A londoni jelentések szerint a bristol-i döntés következményei beláthatatlanok és Henderson, valamint Robert és Bruce munkáspárti miniszterek valószínűleg kilépnek a kabinetből. Az hírlik, hogy a parlament feloszlatása és az általános választások kiharása elkerülhetetlen.

Bern. A napokban új egyület alakult meg Londonban, amelynek számos tagja van és egész neve így hangzik: Kötelező Szolgálat Ellenl Nemezi Tanács. Az egyesület elárasszja a várost röpirataival, melyek a többi közt ilyeneket mondanak:

— Azt mondják, azért követelik a kötelező szolgálatot, hogy meghibntessék a vonatkozókat, pedig tulajdonképpen az a sztrájkolók ellen való megtorlás. Azt mondják, hogy össze akarják szelni Németországot, pedig csak a munkásosztályt akarják tönkretenni. Azt mondják, hogy Európát akarják fölcsabdítani, pedig csak Angliát kívánják rabszolgásként juttatni. Az ipari munkásokból ipari icbbágyokat szeretnének csinálni. Ha egyszer Anglia elfogadta a kötelező szolgálatot, sohasem szabadulnak meg tőle. Eddig volt szabadságunk, most örökre elveszítjük.

Az angol kormány eddig a lázító röpiratokat nem tiltotta be.

Hága, január 28. A dolgozó asszonyok gyűlést tartottak Bristolban, amelyen a béke mellett nyilatkoztak. Határozati javaslatot hoztak, melyben kimondják, hogy a fegyveres béke helyébe a jövőben a világ valamennyi

nvi munkásságának nemzetközilegvesülését óhajtják. A kötelező katonai szolgálat ellen harcolni fognak, valamint az ellen is, hogy a behívott férfiak munkáját asszonyokkal végeztetik.

Amsterdam. Az angol kormány meghívta a duma összes pártvezetőit, hogy tavasszal látogassanak el Angliába és Franciaországba.

Olaszország unja a háborút.

(Az eredménytelen véradózat. — Külön béke a végszükségben.)

Állóirat tudósítás.

Bern, január 28.

Egy előkelő semleges politikus, aki évek óta Olaszországban és most is élénk összeköttetést tart fenn Rómával, a következőket mondta el az olasz állapotokról: Eddig Olaszország rettenetesen megunta már a háborút, mely nyolc hónap alatt sem hozott nekik semmi eredményt, viszont ötszáz ezer emberrel több áldozatot követelt. Sa'andra, Martini és Barzilai utazásai csak a nagy elégedetlenség csillapítását okozza. Montenegró bukása még attól a reménytől is megfosztotta őket, hogy legalább az albán kikötők tulajdonukban maradnak. A saját tagadása dacára biztosra vehetjük, hogy már legközelebb vissza fogják hívni az albániai expedíciót, mert előre látták, hogy az elszigetelt és nem kellőleg szervezett csapatot az osztrák-magyar és bolgár seregek egyszerre elsöpörhetik.

A megmaradt szerb haderő kooperációjára nem lehet számítani. Azokat nemcsak újra kellene organizálni, de velük a kolera veszedelmét is ráboerítanék az olasz katonákra. Az olasz hadsereg színvonalára már a fronton van. Az utánpótlás pedig éppen nem olyan minőségű, mint amilyen már elvérzett az Isonzónál. Most azután Anglia és Franciaország új feladatot akar Olaszországra kényszeríteni. Azt követelik, hogy vagy küldjön nagyobb haderőt Szalonikiba, vagy háromszáz ezer embert a francia frontra. Emiatt jött Briand Olaszországban. Az olaszok aktív részvételét az entente harciban különösen Anglia sürgeti és semmiféle kényszerrel nem akar visszarettenni, hogy ezt a célt elérje. Olaszország pedig nem engedhet ennek a terrornak sem, mert egyáltalán nincsen ekkora tartaléka, hogy az osztrák-magyar frontról háromszáz ezer embert egy újabb harotér számára elvonhasson.

Ferrisom szerint, Oroszország védi itt leginkább az olasz érdekeket. Nem különös szimpátiából, hanem mert az olasz politikai köröknek az a meggyőződése, hogy éppen nem valószínűtlen eshetőség, hogy a szorongatott Olaszország a végszükség esetében különbéket köt. Olaszországban határtalan a gyűlölet Anglia ellen, mert az angolokat okolják a háború miatt és mert a szegény Anglia az immár elviselhetetlen olasz széniparú emhítésére egyáltalán nem akar áldozatot hozni.

A „Novoje Vremja” heves társadást intézett Olaszország ellen, mely nem küldött segítséget Makedóniába és a Lovcenhez, pedig van elég tartalék hadereje. Erre a „Secolo” igen ingerült hangon jegyzi meg, hogy Oroszországban egyáltalán nem ismerik az olasz viszonyokat. Olaszországnak nincsen föléletes katonája, mint Angliának, Franciaországnak, vagy a cárnak. Nem kell elfeledni, hogy Au-

gliának nem áll ajtaja előtt az ellenség és Oroszországnak is csak egy frontra kell küldeni csapatait.

Tisza István gróf jobb hadisegélyezést biztosít.

(A képviselőház ülése.)

Állóirat tudósítás.

Budapest, január 28.

A képviselőház mai ülésének napirendje nem valami nagy érdeklődést keltett, a tekintettel arra, hogy több napos szünet követi, a képviselők legnagyobb része már el is utazott Budapestra. A napirenden a hadiszolgáltatásról szóló 1912-iki törvény módosítására vonatkozó honvédelmi miniszteri jelentés szerepel, amelynek Papp Géza báró az előadója.

Az ülés ötödik pontja Huszár Károly beszéde volt, melyben megokolta a hadiárvák érdekében elmondott interpellációját a kifejti a hadisegélyezésről szóló törvény módosításának szükségességét.

(A hadiszolgáltatás módosítása.)

Szász Károly háromszáz tizenegyet nyitotta meg a mai ülést. A harmadszori olvasásban elfogadták Csanád vármegyének és Sopron vármegyének öt százalékos meghaladó vármegyével pótlható kivételére adandó felhatalmazásról szóló törvényjavaslatot. A hadiszolgáltatásoknak egvezség útján való kielégítéséről szóló törvényjavaslatot Papp Géza báró előadó tartotta. Előadta, hogy a kártérítésre igényt tartókat csak évek múlva elévithetnék ki a fennálló törvények értelmében. Ezért a kormány az eljárás megrovidítése végett nyújtotta be a törvényjavaslatot, amelynek következtében a honvédelmi miniszter rendeletileg intéskedhetik és a törvényhatóságok közigazgatási bizottságai után a jogosan kártérítésre igényt tartók rövid uton megkaphatják a nekik járó összegeket. Ez a törvényjavaslat főleg nagyvonalú kisember érdekeit érinti. Kéri a törvényjavaslat elfogadását.

Szterényi József elfogadja a törvényjavaslatot. Maga az eljárás, amelyet a törvényjavaslat meggyorsít, feltétlenül helyes, mert az eljárást a hosszadalmasság miatt okvetlenül meg kellett rövidíteni. Táékoztatást kér a miniszteről azoknak az összegeknek a határára vonatkozólag, ameddig egvezség útján a kártérítés lehetséges és kérdi, vajon a végleges elintézés tekintetében nem lehetne-e visszatérni a bírósági eljárásra.

(Orvosolják a hadisegélyezési bajokat.)

Huszár Károly indokolta a hadisegélyezésről szóló javaslatát. Szerinte a törvény módosításával kellene a hadisegélyezések és árvek sorát biztosítani. Az elrettek halála után kifizetett segélyeket visszafizettetik, a nyugdíj kevés. Szágvanya az országban az a szűkkeltség. Tisza István gróf miniszterelnök szerint az indítvány nem öleli fel a hadisegélyezés egész ügyét. Elismeri, hogy a hadisegélyezés körül vannak nehézségek. A hadisegélyezés teljesítése azonban munkakerülésre vezethetne. A kormány foalalkozik a kérdéssel. A legkiáltóbb sérelmeket orvosolják, a túlfizetések visszafizetését megszüntetik. Mivel ilyen intézkedések máris történtek és foznak történni, az indítvány napirendre tűzését nem kívánja.

A Ház a társalást mellőzi is. A legközelebbi ülés esztendőben lesz. Ekkor napirenden szerepel a kivételes hatalom igénybevételéről szóló miniszterelnöki jelentés. Az ülés félkor végződött.

Kintzig János főispán a lisztmizéria okairól.

(Sertéseket biztat a falu a búzával.)

— Az Aradi Közlöny

Arad, január 28.

Rendkívül érdekes megbeszélést adta ma Kintzig János főispán a közéleti bizottság ülésén, amelyen elmondta, annak, hogy miért kell a kormánynak a kenyér- és lisztforgalmat nemcsak a szigorú ellenőrzés alá vonni, hanem a városok abba a helyzetbe, hogy a lisztellátás terén egyre súlyosbodó minőségkülönbségekkel küzdenek. A főispán szívesen keveset beszélt a hazai kenyérgazdálkodásról, hanem a városok abba a helyzetbe, hogy a lisztellátás terén egyre súlyosbodó minőségkülönbségekkel küzdenek. A főispán szívesen keveset beszélt a hazai kenyérgazdálkodásról, hanem a városok abba a helyzetbe, hogy a lisztellátás terén egyre súlyosbodó minőségkülönbségekkel küzdenek.

A kormány legutóbb kiadott gabona- és lisztforgalmi rendelettel kellett foglalkoznia a bizottságnak, mert, mint az Aradi Közlöny a rendelet elődök szakaszát ismertetve, rumtatott, február elejétől kezdve a magánosoknak a malmokkal kötött lisztforgalmi hatályát veszté. A kormány az őszel minden rábeszélő képességgel arra buszította a közönséget, hogy icsa el magát lisztel és erre módot is adott azal, hogy a malmok engedélyt kaptak magánosok lisztállítására. Most pedig hatalmi szóval minden megállapodást megszüntet és azt a lisztet, amit magánosok biztosítottak, rekvirálja. Ezekről tehát a városnak kellene gondoskodnia.

A bizottság felelőse László Rados helyettes polgármester hívta fel a kormányrendeletből következő kellemetlen helyzetre és annak a véleményének adott kifejezést, hogy február elejétől a közönség talán elvieszi a malmoktól a megrendelt lisztet és talán a malmok kitalálnak azoknak, akiknek pénzük most nincs.

— Ez lenne a legegyszerűbb módja — mondotta Kintzig János főispán — a kérdés megoldásának és a közönség jól tenné, ha február elejétől lehívna a biztosított lisztet a malmoknál és valami megállapodásra jutna velük. Amí ezután megmarad a malmoknál, azt a város rekvirálja és ossza szét a legújabbban megállapított kulcs alapján a megrendelőknak.

— Élelmiszeri politikánk nagy hibáit látjuk ebben a rendeletben — mondotta Múlek Lajos dr. Mezbünteti azt, aki a kormány buzdítására gondoskodott a lisztjéről.

— Nem áll es a megállapítás — mondotta a főispán. Nem azért adta ki a kormány ezt a rendeletet, mert most jött volna rá a bajokra. A dolog ugy áll, hogy akik ellátták magukat lisztel, azok valószínűleg mind bőségesen tették azt és bizonyára sok lesz a fölösleg. A baj ott van, hogy a gazdálkodás nem adja oda a búzáját, hanem inkább a sertéseivel eteti mag, semhogy a árága tengerit használja el. De meg nem is emelkedik arra az álláspontra, hogy hazai kötelessége búzáját beszoigáltatni, mert a városi lakosságnak szüksége van rá.

— Haljon éhen a városi ur, nem tördöm vele — mondja a falusi gazda, szolt a főispán, a bizottság általános helyeslése közt.

A malmoknál megrendelt liszt sorsa.)
— A bizottság elhatározta, hogy megkeresi a tanácsot, irjon fel a kormányhoz és kérje, hogy a malmoknál magánosok részére lekötött lisztet ne szűkítsék be a város 500 tonnaon beszállítására. Ha ezt teljesíti a kormány, akkor a város átveszi csak a lisztet és ő osztja ki a megrendelőknak.

Mint ahogy azonban ez csak február eleje után történik meg, a közönség saját érdekében cselekszik, ha a főispán tanácsát követi.

Büntetés az ellentmondó rendeletek miatt.

(Pékek küldöttsége a közéleti bizottság előtt. — Atveszi a város a sütők nullás lisztjét.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 28.

Rendkívül éles világot vet az a panasz, amelyet ma az aradi pékek a közéleti bizottság színe előtt küldöttség után fejtettek ki, azokra a chaotikus állapotokra, amelyek az egymásnak ellentmondó rendeletek végrehajtásánál keletkeznek.

A bizottságnak ma Kintzig János főispán elnöklésével tartott ülésén megjelent az aradi pékek küldöttsége és a következőket adták elő:

— Mi az őrési rendelet alapján, minden lisztvásárlásnál csak akkor kapunk kenyérlisztet, ha a kenyér 38 százaléknak megfelelő nullás lisztet is átveszünk. A finom liszt nálunk felhalmozódott, mert a kormány megtiltotta az apró sütemény készítését, a tanács pedig eltiltotta a tiz dekás cipók készítését. Sőtőtünk tehát fehér kenyéret, amelynek kilója nekünk 82 fillérbe kerül és 72 fillért árultunk. A rendőrség ezért egyikünkét megbüntetett 200 koronával, mert a fehér kenyér maximális ára Aradon 56 fillér. Azt kérdezzük, hogy mit cselekszünk mi tulajdonképpen? A közönség nálunk nullás lisztet nem vesz, a raktárunkban marad és mi az őrstől kezdve igen nagy összegeket fizetünk rá az üzletre. Ha a hatóság nem segít rajtunk, akkor kénytelenek vagyunk üzletünket bezárni? Súlyos fehér az is, hogy a kenyérre cédulát kell tanacsítani, amelyről a kenyér minősége leolvasható. Ez évente 520 korona kiadást okoz.

A panasz meghallgatása után a küldöttség távozott László Rados helyettes polgármester ama megnyugtató kifejtésével, hogy a bizottság foglalkozik a sérelmekkel és a tanácsnak javaslatot tesz azok megszüntetésére.

A bizottság plénuma előtt Jegessy Károly dr. főügyész kijelentette, hogy ő maga volt jelen az említett kihágási bírósági tárgyaláson és belátta, hogy a pékek igen súlyos helyzetben vannak, de a fennálló rendeletek értelmében el kellett járnia és vádat kellett emelnie. Csak a maximális ár túllépése miatt szabott ki büntetést a rendőrbíró, mert enyhítő körülménynek kellett venni, a fél jogos törekvését, amely vagyonának megmentésére irányult. A mig a kormány — mondotta — a mai őrési rendeletet meg nem változtatja, ilyen esetek sürűn fognak előfordulni.

A bizottság hosszabb vita után úgy határozott, hogy megkeresi a tanácsot, irjon fel új-

ból a kormányhoz az őrési rendelet megváltoztatása céljából és kérje meg a főispánt, hogy a feliratot támogassa. Kimondották továbbá, hogy a pékektől a már raktáron lévő nullás lisztet átveszi oly módon, hogy azt megfelelő mennyiségű főző- és kenyérliszttel cseréli át. A liszt nagykereskedőket pedig utasítják, hogy a jövőben a pékeknek nullás lisztet ne adjanak. A város a maga detail felelőseibe árusítja ki a többlet lisztet. A főispán javaslatára megköték azt az ideát, hogy a nullás lisztből készült kenyér árát 86 fillérre emelték. A kenyér minőségét jelző cédulát helyett a jövőben valami lista eszközöl "K" (kenyérliszt) és "F" (főző liszt) betűket kell a tésztába nyomniok.

Befejtette a helyettes polgármester, hogy a Székely városolt 14 vagon rizset drágábban óhajtják megvenni és vagononként 1000 koronát keresne a város. A bizottság nem akar nyaralozni, hanem rizst akar a közönségnek szerezni és ezért felir a belügyminiszterhez és kéri, hogy engedje át az árut a városnak. A zair nem hozható be és ezért eladják, addig 1500 korona hasznot ígértek vagononként.

Elhatározta a bizottság végül, hogy a havonta árának leszállítását kéri a tanácsotól. A tarhonyá kilóját 1 korona 60 fillérben állapították meg.

TANÜGY.

(—) Adományok a napközi otthonnak. Az arad-géji, külvárosi áll. iskola tennestálete ematen köszöni meg hálás szívvel azon adományokat, amelyekkel a kegyes adakozók lehetővé tették, hogy az iskolával kapcsolatosan fennálló napközi otthon a mai nagy drágaság nemcsak hivatalának megfelelőhessen. Az eddig beérkezett adományok a következők: Neumen Károly báró 100 koronaig engedélyezett bevétel. Az Aradmezei Takarékpénztár 30; a Marts Mező Autómobil R.-T. 20, a Hungária Aradi Pannónia-utató 20 K. Ez összegket hálás köszönettel nyugtázzuk. Aki a szegény szülők gyermekeivel nem törődik, s ezekre áldoz, annak mi most sokszoros hálával tartozunk, mert egy egész évszázad felfelelése ma mindennél fontosabb. Már pedig, ha volt valaha szükség, ugy most bizonyára van. Ha eddig voltak éhező gyermekek, ugy ma bizonyára többen vannak. Ha szükség volt eddig napközi otthonra, ugy most százszorosan szükségesebb. Napközi otthonunk célja, hogy azok a gyermekek, kiknek otthon nincs mit enni, vagy szüleik a déli órákban is munkában vannak, vagy olyan távol laknak, hogy a 9 órai kezdéssel kitöltött tanítási idő miatt csak 12 órák szabaduló gyermek nem érhet hazá, — ne az utca csavarogion, hanem napközi otthonunkban hasznosan foglalkoztassák, s délben sorához mért egyszerűbb meleg ebéddel legyen ellátva. Amde a mai drágaság, munkánkban akadályoz, s nem engedi meg, hogy a szokott mértékben gyakoroljuk az emberbaráti cselekedetét. Kénytelenek vagyunk hát ezekhoz fordulni, kiknek Isten bővebben adott, s akiknek a háboru okozta drágaság dacára is van annyik, hogy célunk elérésében — ha a legcsekélyebb adományaikkal is — segíthetnek. Elfogadjuk ezt nem csak pénzben, hanem lelmi szerekben is. Ti módosak, kiknek mindennel ellátott gyermekeitek vannak, s kik mindennap gazdagon terített asztalhoz ültethettek őket, gondoljatok az éhező és fázó szegény gyermekekre, akkor örömtők, s boldog-

ságtok kétszeres lesz. Minden adománvt hird-
pílag hálásan nyugtázunk, amelyek az iskola
oimére küldendők.

Aradi szobrászművész bécsi sikere.

(Kronstein Irma Nero-szobra. — Az
orosz mesternő kitűnő tanítványa.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 23.

Ismeretes, hogy Arad művészi élete az
utóbbi időkben milyen nagy mértékben fellen-
dült, annyira, hogy ma már nem tulozunk, ha
ast állítunk, hogy e tekintetben Arad vezet a
magyar vidéki városok között. Az aradi elő-
kelő családok köréből nem egy olyan művész
került ki a legutóbbi évek folyamán, akikre
nemcsak szélvárosuk, hanem az egész ország
tiszte lehet, mert nevüknek hírt és dicsősé-
get szereztek egész Európában.

Most ismét egy aradi művész, illetőleg
művész nő sikeréről számolhatunk be. Csak
kevesen tudják Aradon, milyen nagy sikerei
vannak Bécsben — egy aradi szobrászművész-
nőnek. A szobrász-művész — Kronstein
Irma. Kronstein Vilmos dr.-nak, a közírtálet-
nek örvendő aradi orvosnak leánya, aki jelen-
leg Bécsben Ausztria egyik leghíresebb szob-
rászművész nőjének tanítványa.

Mintegy három éve annak, hogy Kronstein
Irma Bécsben a szobrászművészettel foglalko-
zik. Szinte romantikus a története annak, hogy
mint fedezték fel az előkelő aradi urileány ki-
váló talentumát. A művész nő ugyanis mint
bakkis-lány a művészetek közül inkább a zenét
kultiválta a festészetet. A véletlen irányít-
otta tehetségét a helyes irányba. Nővérének,
Haidó Arpád gyógygyógyász feleségének gyer-
mekei ajándékkul egy „plastelin” nevű anyag-
ot kaptak, amelyből formák segítségével kü-
lönöző plasztikus tárgyakat lehetett készíteni.
Kronstein Irma érdeklődéssel figyelve a játé-
kot, majd maga is megpróbálkozott azzal, hogy
— természetesen sablon-formák nélkül — kü-
lönöző figurákat készítsen, majd mikor ezek
a kísérletek meglepő eredménnyel jártak, na-
gyobb feladathoz látott — a „plastelinből” meg-
mintafta édes apjának mellésobrát.

Már mindjárt ez a kísérlet olyan nagy-
szafi kvalitásokat árult el, hogy rokonai rá-
beszélésére Kronstein Irma elhatározta, hogy
munkáját hozzáértőnek mutatja meg. Nővére
kíséretében Bécsbe utazott s a mellésobrát
megmutatta Fedorowna Rissznek, aki a csá-
szár város egyik legünnepeltebb művésznője s
különösen a magasabb arisztokrácia sőt az ud-
var körében kedvelt. A művész nő valósággal
elragadtatással nyilatkozott az aradi urileány
első kísérletéről. Elragadtatása annyira ment,
hogy habár tanítvánnyal soha sem vesző-
dött, tanítványként fogadta maga mellé Kron-
stein Irmat.

Művészi fejlődése azóta a lezebb uton
van s a legnagyobb reményekre jogosítja őt
fel. Mesterének csak dicsőrete van számára s a
szakértők és kritikusok, akik eddigi tanulmá-
nyainak eredményét látták, a monarchia egyik
legnagyobb legnagvobb művésznőjét látták benne.
Művészi fejlődésének rapid voltára jellemző,
hogy két év előtt őt akarták megbísní az avia-
tikus tisztek számára jelvényként szolgáló na-
kett elkészítésével, s azonban a nagyon meg-
tisztelt megbízást azzal utasította vissza, hogy
amíg tanulmányait be nem fejezi, eddig a nyil-
vánosság számára nem akar dolgozni. Ugyan-
gy visszautasította mindazokat a felkérésüket

amelyeket a bécsi előkelő körök intéztek
hozzá.

Tanulmányát a háboru kitörésével hosszabb
időre félbe kellett szakítania, mert mestere,
Fedorowna Rissz, mint orosz alattvalónő kény-
telen volt elhagyni a császárvárost s Svájcba
távozott. Mikor azonban a háboru okozta első
zűrzavar elmúlt, az orosz szobrásznő a felsőbb
körök engedélyével ismét visszatérhetett Bécsbe
s zavartalanul folytathatta munkásságát, Kron-
stein Irma pedig tanulmányait. Tanulóévei im-
már befejezőkhez közelednek s nincs már
messze az idő, amikor az aradi művész nő a
nyilvánosság elé lép. Mint e héten aradi hoz-
zártározó levélben értesítette, most fejezte be
első nagyobb munkáját, a „Nero” című szo-
borosorozatát. A szobor művészi körökben
valóságos feltűnést keltett s a legelőkelőbb
kritikusok elragadtatással nyilatkoztak arról.
Ilyen körülmények között nincs kizárva, hogy
a művész nő a szobrot — amelynek fényképét
megküldte hozzáértőzőiának — a bécsi tavaszi
tárlaton kiállítsa s így a nyilvánosság és a
nyilvánosság kritikája elé lép vele.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szombat: „Császárné”.

Vasárnap: „Császárné”.

Est a színházban Aradfalva javára.

(Schropp főhadnagy és bajtársai meg-
hívása Aradra.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 23.

Február hatodikán az aradi nemzeti szin-
ház nemcsak a művészetnek, hanem a jóté-
konyságnak is áldoz. A társulat Aradfalva
előadásra az aznapi tiszta jövedelmet ajánlja fel
és Szendrey Mihály színházvezető olyan mű-
sorról gondoskodik, mely nemcsak anyagi, de
erkölcsi sikert is biztosít. A színházi bizottság
ma délután Kintzig János főtanár elnöklésével
tartott ülésében meghallgatta az igazgató elő-
terjesztéseit, azokat elfogadta és azzal a kíván-
sággal adta meg beleegyezését az estély ren-
dezéséhez, hogy ez legyen márt a magyaros
előhoz és abból a reményhez, amelyet a város
közönsége a sikerhez fűz.

Az igazgató bejelentette, hogy amikor
Aradfalva felépítéséhez a színház társulat is hozzá
akar járulni néhány tőrlával és estélyt óhaj-
t rendezni, olyan programot állít össze, amely
művészi színvonalánál is áldozathozatalra készíti
a közönséget. Sikertől megzavarni közremű-
ködésre egyik délmagyarországi városban álló-
mászor bátor ezrednek egyik művész tag-
ját, Schropp főhadnagyot, a müncheni se-
neakadémia zongora tanárát. A művész, a
ki néhány nap óta Aradon tartózkodik,
mint egyik ur család vendége, — nem-
csak hazája egyik legismertebb nevű zongora-
virtuosa, hanem senepóta, aki saját szerze-
ményeit játéka, azonkívül pedig magyar költő-
knek fordítója és előadója, készséggel igérte
meg közreműködését. Arra kérte a direktor a
bizottságot, hogy a főhadnagy eszedparanc-
nokaságát keressék meg és kérjen engedélyt a
felépítésre. A bizottság örömmel ragadta meg
az alkalmat, hogy hőseges szövetségünk
tisztkára iránt nagybecsűllését kifejezhesse
és átír az eszedparancnokasághoz, hogy az
ezred egész tisztikarát meghívja Aradra egyik
nagynevű művész bajtársuk fellépte alkalmá-
val. Schropp főhadnagy nemcsak elhatározását
pedig már előre is hálás köszönettel mond.

Az igazgatót megkérte a bizottság, hogy
gondoskodjék a legmagasabb nivóju műsorról,
hogy úgy az erkölcsi, mint az anyagi siker
emlékezetessé tegye az estét. Az igazgató ki-
jelentette, hogy ma még nem tud végleges
megállapodásokról beszámolni, de olyan közre-
működőkkel tárgyal, akiknek a neve és művé-
szete országosan elismert. A társulat a Tosca
című opera egyik felvonását adja elő, ezenki-
vül az Opera egyik neves tagja helyezte kilá-
tásba fellépését, a konferanszié szerepére pedig
a magyar irodalom egyik legfényesebb nevének
viselőjét kérte fel.

A bizottság a jótékony estén a helyáratat
150 százalékkal emeli.

* Az aradi társulat hadijótékonyasága. A
hadsegélyező hivatal kezdeményezésére a fő-
városi és vidéki színházak, a fővárosi kabarék,
mulatók és mozgószínházak a belépőjegyek
után pár fillért szednek a háboruban elesett
hősök özvegyei és árvái javára. Az eddigi ered-
mény valóban szép és méltó az abban részve-
vők nemes fáradozásához. Az új szezon beállta
óta január elsejéig befizetett a hadsegélyező hi-
vatalnak a: Fővárosi-Orfeum 4287 kor., Mo-
dern-Kabaré 2185'56 kor., Téliker 1732 kor.,
Steinhardt-mulató 1627'80 kor., Tátra-mozgó
1241'25 kor., Szendrey Mihály 1120'56 kor.,
Kristály-palota 1080 kor., Corso-mozi 802 kor.,
Tivoli 653 kor., Neményi Lipót 348'21 kor.,
Pálffy Lajos 335'70 kor., Polcár Károly 282
kor., Kiss Arpád 248 kor., Mezey Béla 230
kor., Harmonia zenemű r.-t. 220 kor., Erdélyi
Miklós 191 kor., Almásy Endre 165 kor.,
Szabados László 127'47 kor., Apolló-mozi 124
kor., Szedik a jótékony filléreket még a Vig-
színház, Balla Kálmán, Jenevics Jenő dr., Se-
bestvén Géza, Nádassy József, Miklósvay Gá-
bor, Salió Vilmos, Kövessy Albert színházvezetők,
Orient. Fővárosi-nagy-mozgó, Tándér-mozgó.
A kimutatásból megállapítható, hogy a legna-
gyobb fővárosi mulatóhelyek után az aradi
színházvezető szállította be a legnagyobb össze-
get a hadi jótékony célra és a vidéki igazga-
tók között vezetően az első helyet foglalja el
a hősök özvegyei és árvái részére juttatott
percenetek kimutatásában.

A színház hírei. Vasárnapi előadások.
Vasárnap délután 3 és 6 órákor mársékkelt
helyáratat Farkas Imre dr. postikus diák ope-
rettje Az 1261 diákok kerül színre, melyben
az egész személynét részt vesz, este 7 és fél
órákor rendez helyáratat A Császárné új
operett van műsoron. A kisasszony férje A
magyar színház szenzációsi vizitáció ujdonsága
less a legközelebbi premiérisje az aradi színház-
nak, melyből naponta folynak a próbák, az ujdonság-
ban részt vesz Szendrey igazgató is, aki
a rendkívül hatóság vizitációban a vezető t-
szerepet játéka. A kisasszony férje bemutató
előadása a jövő hét elejére van tervezve. Zád-
dor Ilonka az orsz. színház akadémiá vágeit
nővéndéke a jövő héten lép fel vendékként az
aradi színházban Drégely Gábor A kisasszony
férje című szenzációsi ujdonságban, melyben
Nelly szerepét játéka.

Az „Aradi Közlöny”-t ösz-
szes harctereinken olvassák. Lelve-
zünk az „Aradi Közlöny” apróhírde-
tése útján hozzáértőzőinkkel. Bizto-
sabb, mint a küldött tábori lap, mely
könnyen elkallódhat, míg a több pal-
dányban odérkező „Aradi Közlöny” a
harctereken közkezen torog és így az
üzenet feltétlenül rendeltetési helyere
jut. Ezenne megnyitjuk az „Aradi
Közlöny” tábori postáját. A lelkisebb
üzenet díja — 15 szorg — 60 tines.

Rokkant katonája és haragos főhadnagy.

(Különös kardaffér. — Ot heti fogház a féllábu hős bántalmazójának.)

— Távirati tudósítás. —

Pozsony, január 28.

Szokatlan ügyben szokatlan ítéletet hozott most a pozsonyi hadosztálybírósa. A múlt év november 20-án Kr. főhadnagy, L. építészeti szakornok és Kl. katonai szolgálatot teljesítő műegyetemi hallgató kocsin bejöttek a pozsonyi határhoz tartozó kiránduló helyről, Vaskutasokáról, mert a pozsonyi katonai parancsnokságnál hivatalos terendők voltak. A kocsi egy közlegény hajtotta, aki mellett Kl. műegyetemi hallgató állt, míg Kr. főhadnagy és L. szakornok a kocsi belsejében foglaltak helyet. Midőn este hat óra tájban a kocsi a Vilmos császár-terre ért a kocsi és a mellette ülő műegyetemi hallgató több, a kocsiut közepén álló katonát vettek észre, kik minden figyelmeztetés, sipolás dacára nem tértek ki. A kocsi már egészen közel jött, egynehány katona félre is lépett az útból, de Z. és W. közlegények a helyükön maradtak, úgy, hogy a kocsi kénytelen volt a lovakat félre rántani, nehogy hátt okossanak. Ekkor a műegyetemi hallgató, ki polgári öltözetben volt, a bakról odaszólt Z. gyalogosnak, hogy miért nem térnek ki. A botra támaszkodó közlegény azonban káromkodni, szitkozódni és botjával hadonászni kezdett a többiek közt — amint ezt a kocsi állítja — azt kiabálta:

— Ha betyárkodni akartok, menjetek a harctérre.

Erre megállították a kocsit, amelynek utasai: a műegyetemi hallgató Kr. főhadnagy és L. szakornok leszállt, a kardiát is kivonta, mert attól tartott, hogy a botjával hadonászó Z. gyalogos őket tetteleg bántalmazni akarja. Kr. főhadnagy odalépett a gyalogoshoz és felhívta, hogy mondja meg a nevét, amit azonban Z. megtagadott. Kr. főhadnagy a katonát erre kétszer arcul ütötte a szótán W. gyalogoshoz fordult, hogy tőle tudhassa meg Z. nevét. Kr. főhadnagy ekkor háttal állott Z. felé és ebben a percben a felindult katona, a kezében tartott bottal ütést mért a főhadnagy fejére. A főhadnagy kardot rántott és Z. felé rohant, aki időközben Kl. műegyetemi hallgatóval együtt elesett, mert Kl. a katona kezéből ki akarta csavarni a botot és az ebből keltekezett dulakodásban mindketten elterültek a földön. E történet, hogy Kr. főhadnagy karvágása Z. gyalogost a hátnál érte. Ekkor már a forgalmas téren sok nép összegyűlt össze és a tömeg fenyegető állást foglalt el a tisztak ellen. A rendőr is ott volt és a véletlenül arra menő Keszler 72. gyalogezredbeli százados, kinek Z. azonnal engedelmességet tett, az időközben megérkezett készséggel bevezette Z. közlegényt — akiről kitűnt, hogy mülába van, a harctérről amputáltan tért haza — a rokkantkórházba, ahol Z. ápolták. Ott azonnal megvizsgálta Fischer dr. főorvos a katonát és megállapította, hogy a két vágás könnyű testi sértést okozott, de megállapította azt is, hogy Z. ittas volt és nagyon izgatott, de azért mégis beszámítható állapotban volt. Kr. főhadnagy a helyőrségi parancsnokságnál jelentkezett a két orvosilag megvizsgált, mely alkalommal megállapítást nyert, a két botütés a főhadnagy fején dagasztást okozott.

Az esetet tárgyaló hadosztály bíróság elnöke Pollák János nyugalmazott alezredes volt. A tárgyalást Bárti százados hadbíró ve-

zette, a vádat Kammerloher András dr. százados hadbíró képviselte. A főhadnagy védője Dohnál Rezső főhadnagy, a közkatonái pedig Csiskó Dezső főhadnagy volt.

Kr. főhadnagy a főtárgyaláson azt vallotta, hogy a kérdéses alkalommal nem vette észre, hogy a közkatonának mülába van. Azt látta, hogy botra támaszkodva jár, de betegnek, vagy lábbadozó sebesültnek tartotta és azt nem figyelte meg, hogy csak egy ép lába van. A közkatona pedig ezzel védekezett, hogy őt a kocsin ülő tisztak és a főhadnagytól kapott pofonok hozták olyan izgalomba, hogy bottal a tiszt fejére ütött.

A bizonyítási eljárás befejezése után Kammerloher dr. százados-hadbíró megkezdte nagyon világos és érdekes vádbeszédjét. A vád ezen feltételekre volt felépítve, hogy Kr. főhadnagy és Z. gyalogos közt „szolgálati viszony” alakult a főhadnagy közbelépése következtében, úgy, hogy ekképpen a katonai büntető törvénykönyv szerint mindkettőjük ellen szolgálatban elkövetett büntetés miatt indult meg az eljárás. A vizsgálat és a főtárgyalás folyamán a vád képviselője azt a bizonyítást nyújtotta, hogy Kr. főhadnagy fellépése következtében közta és a közlegény közt szolgálati viszony nem alakult, mert a főhadnagy parancsadási jogával nem élt, hanem egyezkedően megrendszabályozta a katonát. Ez okból a közvádló módosította a vádat és ennek értelmében a főhadnagyt a szolgálaton kívül elkövetett vétség miatt, Z. gyalogost pedig, ugyancsak a szolgálaton kívül elkövetett büntetés miatt kérte a felhozott súlyosító és enyhítő körülmények tekintetbe vételével bűnösöknek kimondani és őket megbüntetni.

A védők és pedig Dohnál Rezső dr. főhadnagy Kr. főhadnagy, Csiskó Dezső főhadnagy pedig Z. gyalogos érdekében szép a határozat beszédekben nagyon ügyes érveléssel védenek nekik telmentést, illetve lehetőleg enyhébb büntetést kértek, miután a bíróság visszavonult, hogy az ítéletet meghozza. Bárti százados, mint a tárgyalás vezetője, a következő ítéletet hirdette ki:

Kr. főhadnagyt, a testi biztonságot sértő vétségben és alantásnak szolgálaton kívül történt bántalmazása és szidalmazása által elkövetett fegyelmi vétségben bűnösnek mondta ki a hadosztálybírósa és azért öt heti fogházra (Professu-Arrest) ítélte:

Z. közlegényt pedig a szolgálaton kívül történt fegyvelésért büntette, a testi biztonság sértésének vétsége és a szolgálaton kívüli ittasság fegyelmi vétségének elkövetése miatt a fennfoglalt rendkívül enyhítő körülmények tekintetbe vételével és az önhibáján kívül meghosszabbított vizsgálati fogság három hetének beszámításával még öt heti börtönrre ítélte.

Kr. főhadnagy büntetésének kimérésénél súlyosító körülményként vették tekintetbe, hogy egy csonkalábu alantást bántalmazott szóval és tetteleg s ezáltal az alantás büntetendő eljáráására okot szolgáltatott, továbbá azt is, hogy a katonát kardjával akkor bántalmazta, mikor az a földön feküdt és nem védhette magát: — enyhítő körülményként pedig tekintetbe vették a főhadnagynak eddigi kifogástalan magaviseletét, továbbá, hogy ő, mint népfelkelő-tiszt nem bírt elég szolgálati

jártassággal. Ennek tudható be, hogy kardját használta, mert attól tartott, hogyha ez a nagy néptömeg előtt az ellene elkövetett tettelegesség dacára nem tenné, kellemetlenségei volnának; végül izgatott kedélyállapotát, mely a tettelegesség bántalmazás által csak fokozódott.

A gyalogos büntetésének kimérésénél súlyosító körülménynek vették, hogy a főhadnagyra hátulról mérte a botvágást; enyhítő körülménynek pedig eddigi kifogástalan magaviseletét, továbbá azt, hogy mint személyes vitézsége által kitűnt és ki is büntetett katonája, ki az ellenség előtt szenvedett súlyos sérülést és ennek következtében vesztette el egyik lábát, önértelében sértve érezte magát azáltal, hogy a tiszt őt nyilvánosan megrendszabályozta és már az ittasság által elbódított, de a fenti megrendszabályozás következtében még csak érthető izgatottságában követte el a büntetendő cselekményt.

A rokkant vitéz az ítéletbe beleenyugodott.

Albániát is elveszti az entente.

(Csapataink előnyomulása. — Szaloniki nem tartható.)

Távirati tudósítás.

Milano, január 28.

A Secolo jelenti Rómából, hogy a magyar és osztrák repülők mindenütt üldözik a Közép-Albániából menekülő szerb és olasz csapatokat, melyeknek visszavonulása igen nehéz, mert az utak járhatatlanok és a csapatok nagyon rossz állapotban vannak. Azt remélik, hogy a magyar és osztrák hadsereg ama terve, hogy a menekülőket elvágják a tengerparttól, nem fog sikerülni. A mirditák vidékén alakult bandákat Essad pasa csendőrei megfékezik.

Menekülnek az entente képviselői.

Zürich. Az entente albániai képviselői Brindisibe megérkeztek.

Durazzo és Valona előtt.

Berlin. A Tagliche Rundschau jelenti Zürichből: A bolgárok Durazzótól keletre tizenöt, Valona szélelő erődítése körül nyolc kilométernyire vonultak elő. A hírt hivatalosan még nem erősítették meg.

Luganó. A milánói lapok azt jelentik, hogy Essad pasa csapatai kiűritették Durazzót és Tiranát. Szerda este óta Durazzóval a táviró összeköttetés megszakadt.

Szalonikt nem lehet védeni.

Luganó. A külügyminiszter lapja a Giornale d'Italia a következőket írja: A központiak offenzívájának megkezdését Szaloniki ellen lázasan és idegrontó izgalommal várják. Szalonikinek tulajdonítanak a város esete kinos csalódást idézne fel. Szaloniki el este nem jelentené a világháború végét. Esszerü a népet előkészíteni, hogy Szaloniki aligha lesz képes a központi hatalmak erélyes támadásának néhány hétig ellent állani.

Aszfalos legény hadnagyi egyenruhában.

(Letartóztatás egy aradi mulatóhelyen.)

az Aradi Közlöny mellékletétől

Arad, január 28.

Az aradi éjszakai világ egyik mulatóhelyén tegnap éjjel, nagy éjszakai mezelet egy közös hadseregbeli hadnagy. A hadnagy ur nagy anélkülkel halgatott egy szót mellett a hátközben rendelt a telt a kiaszszony káknak, akik kárda szereltek, majd káknak az egyiknek, egy fitos orru kis barnának kezdett havesen nézveolni. Valószínű, hogy haves szereltemre gyűltt iránta, viszont a fitos orru kis barnánál — ami káknban isen valószínű volt — sem találtak rákat fókra a vállomások és kárak... De harkának fényt — mondaná a mult századbeli költő — a történetekre a ve- egyik fel mánap délelőt utból az elbeszél- eddie még nem rekvirált fonlát.

Mánap délelőt a fitos orru kis barna ördömmel viscolta barátjának, hogy nem mar- rad már tovább Aradon, hanem követni foia a dalka tiszte, aki harkandó érte bérminő ál- dozatokat hozni. A fiatal pár savartalan hol- dozatát azonban csakhamar sőtét felhők fe- nvegették. A fitos orru kis barnát nemcsak a tiszte szerette, szerették őt ott is, ahol gkal- mazásban volt, szerették amvira, hogy ahov- sem tudtak beletérődni távozásba. E körül ezten differenciát is meríttek fel, amvira nek elintézésüképen mindkét fél, mint döntőbírásgot, a rendőrséget vette igénybe.

A rendőrség részéről egy őrmester jelent meg a helyszínen, aki a tiszte urat is annak rendie-módia szerint meghallgatta szándékait illetőleg. A rendőrorrmester azonban ugy ta- lálta, hogy a hódító katona viselkedése egy esepnet sem katonás, még kevésbbé olyan, a mlyent egy hadnagytól várni lehet. Gyanus volt neki az ügy a jelentést tett, mire Petko- vics Béla rendőrfelügyelő jelent meg a hely- színen.

Petkovics még mindig ott találta a had- nagyot, aki a divatos karinával együtt azon az állásponton volt, hogy „Die oder keine.“

— Nem megyek egy tapodtat sem — mon- dotta — ha ő nem jön velem!

A rendőrfelügyelő azonban az érzelmi mo- tivumokat mellőzve, néhány prózei kérdést adott fel a hadnagynak, olyasmiket, hogy hon- nan lőtt, miből költözik olyan nagyon, ma- lyik esepattestnél szolgál a milven okmányai vannak. A kérdésekre csak kitérő választ tu- dott a hadnagy ur adni, okmányokat pedig egyáltalán nem tudott felmutatni. A rendőr- felügyelő erre udvariasan meginvitálta, hogy az eszmecsere a rendőrségen folyassék.

Az eszmecsere azután fényt vetett egy kisé a labradori villa bódére. Kiderült, hogy két napja tartózkodik Aradon, ellenben szá- lása nincs a így északait eddig mindig ven- dőgyeztető helyeken töltötte. Csakhamar kide- rült, hogy a hadnagy ur nem hadnagy ur, el- lenben — sztalossegéd. Sőt alapos a gyanu, hogy a hadnagy ur a dekkolók köré tartozik, a dekkolónak pedig azt a válfaját választotta ki, hogy eddig egyáltalán nem jelentkezett a katonaságnál. A rendőrség most személyazo- noságát óhajtja pontosan megállapítani a azt kideríteni, hogy jutott a pénzhez. Mivel pedig akása amugy sincs, ideiglenesen a rendőrsé- gen szállásolták el.

Baross Ferenc dr. a felülvizsgáló bizottság elnöke.

(A honvédelmi miniszter rendelete.)

az Aradi Közlöny mellékletétől

Arad, január 28.

A honvédelmi miniszter most adta ki kör- rendeletét, amelyben az 1916. évben a magyar szent korona országainak területén működő állandó vegyes felülvizsgáló bizottságoknak szervezése és összeállítására a felülvizsgálók- nak foglalatossítása iránt intézkedik.

Az Aradon, Budapeston, Debrecenben, Eszéken, Fehértemplomban, Fiumében, Kassán, Kolozsváron, Nagyváradon, Pécsen, Pozsony- ban, Sopronban és Horvát-Szlavonországokban: Osijeken és Zágrábban szervezett állandó ve- gyés felülvizsgáló bizottságok az 1916 ik év- ben: február 16-én, április 12-én, június 6-án, augusztus 10-én, október 10-én, december 12-én és szükség esetén az ezen napokat kö- vető hétköznapokon fognak egybegyűlni.

A felülvizsgáló bizottságoknak elnökévé, illetőleg helyettes elnökévé az 1916. évre sítu- lam felkértek és megbízottak: Aradon Bellussi Baross Ferenc dr., Arad vármegye fő- ispánja; helyettes elnök gyanánt: Múlek Lajos dr. kir. közjegyző aradi lakos.

A felülvizsgálók — tekintettel arra, hogy a felülvizsgáló bizottságoknak a korosmai helyiségekben és sárházakban való működése a felülvizsgáló elnökök kornválasztásával össze nem szervezhető — jelent ki nyomtatásoson a miniszter, — minden körülmények között közpöletek alkalmas helyiségekben tartan- dók mag.

Ezen alkalommal a sorozójárások tisztvi- galdóinak ismételtan is szigorú kötelezettségüké teszi a honvédelmi miniszter, hogy az illető felülvizsgáló bizottság elnökét minden hónap- ban és legalább három nappal a kitűzött ha- táridő előtt, különbeni felelőssége és kártérítési kötelezettsége terhe alatt, pontosan értesítsék arról, hogy hányan fognak akár állításkötele- sek, akár ezeken megvizsgálandó férfirokonai elővezettetni. Mert abban az esetben, ha ezen köte- les bejelentés elmulasztása ellenére mégis tartózkodás elővezetés, de az elnök intézkedése folytán azon okból, mert az elővezetésről szó- ló köte- les bejelentések a kellő időben hozzá be- nem küldetnek, a felülvizsgáló bizottság egybe nem ülve és nem működnek, a muasztásban hibás tisztviselőt felelősségre foia vonatni és esetleg az ilyen előlegesre he nem jelentett és a felülvizsgáló miatt eredmény nélkül történt elővezetés folytán felmerült költségek megtérí- tésére, illetve az államkincstár kártalanítására fogják kötelezni.

Első séta Zimmermann Károly dr. műlábával.

(A kórházigazgató találmánya: — Kintzig János tőispán jelentése az aradi műlábvevőtagokról. — A boldog bosnyák katona.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 28.

Az aradmegyei kórház egyik orvosi szobájában hetek óta érdekes és nagyjelentőségű munka folyik. A kórház orvosi létszáma a háborúban érezhetően megfogyatkozott, a munka — miután a rendszer betegeken kívül sebesültek szállítását és pedig nehéz sebesülteket gyógykezelnék — csak több lett és Zimmermann Károly dr. a kórház igazgató-sebészorvosa valóságos csodálatot kelt ezzel az energiával, amellyel nagy feladatainak eleget tesz. Adminisztrálja a kórházat, egész sereg uttással segít az élelmezési gondokon, operál, sebesülteket foglalkoztat, egy-egy új műtétiforrás apróságával törődik és emellett — nem is érhető honnan talált rá fizikai időt, huszonhat vagy huszonnyolc órára töltötte ki a nap huszonöt óráját. — emellett nagy ambícióval, odaadással és leleményességgel fáradozott azon, hogy a háború csunka hőseinek új, az eddigiekénél többkétefésőbb, praktikusabb műszert állítson össze elveszett karjuk, lábuk pótlására. Zimmermann Károly dr. munkáját és fáradozását siker kísérte. A kórházban berendezett, nagyon is egyszerű kis műszerész szobában addig folyt a próbálgatás, kísérletezés Zimmermann dr. utmutatásai alapján, amíg ma bekövetkezett a nagy esemény: az igazgató által tervezett és konstruált műlábbal ma délután vigan sétálgatott a kórház folyosóján egy csunka harcos, akinek életében először volt ma műláb a testén és bot segítségével olyan könnyedén járt vele, mintha mindig chez szokott volna. Zimmermann Károly dr. találmánya tehát a letehetőbb mértékben, az igazgató várakozásának megfelelően bevált.

A rendkívül egyszerű szerkezetű, könnyű és kényelmes műláb, amely térdben, bokában époly könnyen és természetesen hajlik, mint a valódi láb, sőt észrevehető a merevsége és a kik látták, hogy milyen könnyedén lépked a katona, binni sem akarták, hogy ezáltal először hord műlábát. A kórház orvosain kívül megnézte az érdekes találmányt Kintzig János Arad város főispánja is, aki Budapestre utazik hivatalos ügyekben és ez alkalommal jelentést tesz illetékes helyen Zimmermann dr. nagyjelentőségű találmányáról, amelynek nem utolsó előnye az, hogy tömeggyártásra feleltes alkalmas, előállítás, kezelése, javítása egyszerű, költségre csekély. Legboldogabb volt a sikerült kísérletnél az a derék bosnyák vitéz, aki a lábat kipróbálta. Alig akart megválni tőle, pedig még apróbb javításokat kell végezni az első Zimmermann-féle műlában.

Zimmermann Károly dr., akit megkérdeztünk, az Aradi Közlöny munkatársának a következőket mondotta el az új műlábáról.

— Körülbelül három hét előtt kezdünk hozzá az első műláb elkészítéséhez. Az aradi és témpariskola Rónai nevű művezetője dolgozott terveim alapján az elkészítésen. Az első kísérlet ma nagyon jól sikerült, a bosnyák katona, aki a lábat kipróbálta, kitűnően tudott vele mindjárt első lépésre járkalni. Az eddig készített és most tömegesen gyártott protézisekkel szemben műlábamnak két előnyét látom. Az első az olcsósága, a másik az, hogy könnyen javítható. Az eddigi művevőtagok bőrtől és acélpántok, csuklók kombinációjából állnak. Találmányomnak lényege egy középső acélcső,

amely gyárilag is előállítható, amelyen golyós csuklók vannak térd és boka helyén, a boka csukló járásnál az emberi láb mozdulatához biven kissé kifelé fordul. Akár eserezámosra lehet gyártani azt a műlábát, mert a cső a katona testmagasságánál képest hosszabbra, vagy rövidebbre csavarható szét, illetve össze. A csuklót végtaghoz el nem pusztítható tok készült acélsből, amelyet szután a csuklókhoz mérten kipárnáznak. Minden oly egyszerű benne, hogy az előforduló romlásokat, hibákat akár melyik falusi gépész, lakatos kijavíthatja, tehát nem kell a hosszabb használatban megromló mai protézisekhez hasonlóan műszerészhez küldeni. Előállítási ára talán ötven korona, míg a mai protézisek 200—300 koronásak.

— Foglalkozom egy kar-protézis tervezésével is. Olyan mű-kar akrok készíteni, amely nem a mai nem esztétikus kampóban, acélrudban vérezdik, hanem hasonló az emberi kézhez. A konstrukció már készen van. Rendszer, szabályos öt új van a protézis végén és az ép kar vállára alkalmazott áttétellel a vállizmok mozgatiák ezeket az ujjakat. A protézisen szután rögzítő rugó lenne, amely a megkívánt helyzetben tartja az összerakított ujjakat. Az első akkerem már megvan: az ujjak már pompásan mozognak.

Az ostromot váró

Szaloniki.

(Lázban élő város. — Sarrail tábornok főhadiszállása.)

Aradi Közlöny tudósítójától.

Bern, január 28.

Az ellenséges és a semleges lapokban egyre-másra jelennek meg a város érdekes-szerű szaloniki tudósítások. A különböző közlések a következőkben foglalhatók össze:

Sarrail a német léghajók támadása óta elrendelte, hogy reggeltől estig a város fölött repülőgépek-őriáratok oirkátanak és az egyik óbólben idős páncélos fedélzetéhez is odaerő-ittettek egy hatalmas megrakott-balont.

A posta állapota lehetetlen Szalonikiben. Három hétig tart, míg a levél Svájcba ideér-kezik. A leveleket a francia cenzura vizsgálja felül és jóformán minden huszadik kerül csak a címzett kezébe. Ahéába nem lehet táviratozni és egyáltalán Görögországba expressz-levélben küldik el a táviratokat. Külföldre megengedik a táviratozást, de a telegrammok előbb Syraba érkeznek, onnan Rómába s az ottas fővárosban rendszeren megkekednek. Így a leggyorsabb táviratnál is gyorsabban ér rendeltetési helyére az egyszerű levél.

Akár milyen ületbe lép az ember a vásárolni akar, a kereskedő mosolyogva von vállat: — Mindent eladtam!

Ez az állandó felelet. Még a kisebb boltok előtt is hosszú sorban állnak az automobilo- és a kocsik, amelyek a bevásárló tiszteket viszik. Az idegen tisztek valóságos tejben-vaiban fürödnek, de Szalonikinek és környékének lakossága hallatlan nélkülözéseket szenved. A franciák és angolok eruditéseik közelében ki akarták üríteni a falvakat, de a lakosság elkezeredten ragaszkodott a röghöz,

bár kártérítést kínáltak nekik. Erre elkobozták összes marháikat és azt sem engedték meg nekik, hogy az évi krumplitermésüket kiassák.

A Ruszkija Vjedomosati haditudósítója, Lebedev írja: A hő déli napsugárban Szaloniki szik utcáskán a népfajok és a különböző hadseregek képviselői valóságos örvénylenek. A vezető szerepet a káros, magas szolok játszik, akik nagy lépnek föl, mintha Szaloniki London tözsomazsátságában feküdnék. Khaki ruhájuk összekoverekedik a franciák kék kabátjával, a szlovok piros nadrágjával és fesével, a matrózok fekete formaru- táival s a görög hadsereg sárgaszürké- jével. Kikent-kifent görög tisztek és rangos görög katonák adják a tarka kép hátterét. Itt-ott föttünnek a jellemzetes szerb kápnik is. Köstök szürke, bibliai arcú zsidók suhannak el, szimatoló görög kereskedők lökdösdnek, megfognak minket karunknál fogva és minden lehetséges nyelven mindent kínálnak, ami a világon egyáltalán eladó. A boltasztalok megrögt- esendes és szomorú tekintetű törökök földögá- nek. A boltokban bő burgyogója keleti aszo- nyok. érdekesen öltözött zsidók, az utolsó francia divatot viselő előkelő hölgyek, lo- bogó hajú és mezitelen leánykák és kis- tatár kölykök tolonganak. Szamarek ordítanak, óriási angol autobollok elzárják az utat, az ökorhajcsérok fűltenek, dragonyosok lovalol- nak, tüzerűtegek dűbörögnek és bivalyfogatok emmognak ebben a tébolyító zűrzavarban. A sajt fokozzák a kis rikkancsiúkat és leányok akik görög, török, zsidó, angol, francia, olasz és német utaságok címeit kiabálják. A világ minden nyelvén alkuszának, kérdeznak és ká- romkodnak Szalonikiben. Az óriási nemzet- kösi kazánban a tébolyodásig lázas élet forr.

Csillowán kék ég borul a város fölé. He- gyek ölelik át, melyek este violaszínekben, reg- gel halvány és rózsás mosolyival világitanak, a zöld tenger mormolva csapkod hozzájuk, a nap arannyal önti el az utcákat és fehér minar- rettek akarnak elszabadulni a földtől, hogy az égben fürödiének meg. A cyprusok sötétzöld gyertyák gyanánt sldozálnak mindenfelé és a magaslatokról lövészárkok némán tekintenek a város házára. Ettől a naptól, ezektől a szí- nektől, ettől a példátlan élénkségtől, ettől a zajtól szinte mámorosan barangol az ember az utcákon át. Ugy érezzük hirtelen, hogy itt töl- töftük egész életünket, ebben a gyönyörű lász- ban, a zöld tenger mellett, a lila hegyek alján. Hogy ki az ellenség, ki a barát, nem is törö- dünk vele. Annyi bizonyos, hogy csak a török kereskedő becsületes, a többi mind csal. Egy kis török fiú, akit megfogadtunk, hogy a bol- tok labirintusában vezessen minket, francia költeményt szaval, hogy örömet okozzon nekünk. Egy bolgár lakói szerb menekültek el- beszélését hallgatja. Osztrákok, magyarok, olaszok, szerbek, bolgárok, törökök és mi „szó- vetségesek” lépten-nyomon egymásba ütközünk és együtt küzdünk kétségbeesetten, hogy át- uszunk Szaloniki utcáinak zsidó-görög ára- datán.

A hegyek felé naiv, tarka házaeskák, kis mosók nyilalaku minarettekkel, temp'omok, melyeknek régen megbarnult a keresztjük és törvénytablákkal teleszegezett zsinagógák kuez- nak. Az európai negyed hajmeresztő tüleke- dése után szinte a szívét érinti itt a csend és a szelid nyugalom. Odalent a beteg, az örült város sóhajtozik. Itt már csak a tenger lélek- zetét, a hegyek fuvalmát érezzük. Egy repülő- gép kering még magasabban felettünk és egy sas szárnyal nyomában. És mindenütt ragyog a nap...

H I R E K.

Ujabb orosz támadás készül.

(Galíciai ottenzivát terveznek. — A besszarábiai csapatmozdulatok.)

Vátrai tudósítás.

Bern—Berlin január 28.

A „Daily Telegraph“ jelenti Pétervárról: Beavatott katonai körökben beszéltek, hogy az oroszok legközelebb fontos operációkat indítanak meg Galiciában. Itt úgy tudják, hogy a kaukázusi fronton 15 török hadosztály harcol, öt török hadosztály pedig a perzsi fronton van.

Frankfurt. A Frankfurter Zeitungnak jelenti az osztrák-magyar főhadiszállásról: Napokon át csak ellenséges ágytüzelés volt az orosz harctér északi frontján, most azonban élénk tevékenységet fejt ki az ellenség földért szolgálata. Úgy látszik, hogy az orosz hadvezetőség minden eszközt fel akar használni arra, hogy fölültesse offenzíváját.

Bukarest, január 28. Doroheiból jelenti: Mikor a cár az itteni frontot megtekintette, kijelentette, hogy ő maga áll a Csernovic meghódítására induló csapatok élére és ő fogja a hadsereg parancsnokságát átvenni.

Bukarest, január 28. Besszarábia déli részében újabb csapatmozdulatok észlelhetők. Izmailba, Vukovba és Neukiliába Odeszából erősítések érkeztek. Patlageancaba nagymennyiségű hidépítő anyagot szállítottak az Izmail és Peni közötti hidak helyreállítására.

LEGÚJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

Szófia. Az Utrónak jelenti Athénból: Az entente a görög hadsereget három részre szakította. Az egyik az ententétől megszállott szigeteken, a másik Kavalla és Szeresz között teljesen izolálva a görög főhaderőtől és parancsnokságuktól. Elelmet ezek az entente kegyéből kapnak. Az entente megengedi, hogy Görögországba egy hétre való eleséget hozzanak be, de eltiltja, hogy egyesek három napnál nagyobb időre halmozzanak fel készleteket.

Bukarest. Rhodos szigetén két olasz hadosztályt kihajóztak.

London. A tengerészeti admirális közli: A Tara segédcirkáló kilenvenhat menekültje cenusiak fogságába került. A fogságban jó bánásmódban részesülnek.

Freiburg. Tegnap este ellenséges repülők öt bombát dobtak a városra. Csupán az anyagraktár szenvedett kárt.

Szófia. Athénból jelenti: Az angol és francia hadvezetőség között Szalonikiben ellentétek merültek fel. Az angolok sem csapatokat, sem ágyukat nem szállítanak Szalonikibe. A francia csapatszállítások is szünetelnek tízednapja. Általános az a vélemény, hogy az entente szalonikíi vállalkozása saját egyenetlenségük miatt megbukik.

Zürich. Montenegróban nagy a nyomor. A montenegrói hadifoglyok nagy része nem akar visszatérni hazájába s azt mondják, hogy a hadifogságban jobb dolguk van. A lefogyverzett lakosságból számosan kijelen-

tették, hogy szeretnék, ha hadifoglyokként elszállítanák őket. Mindennütt az országban nagy rend és nyugalom van.

— **Kitüntetés.** A király az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartása elismeréséből Rónay András 12. huszárezredbeli hadnagyot a signum laudissal tüntette ki.

— **A magyar és osztrák kormány tanácskozása.** Budapestről jelenti: Ma délután Tisza István gróf miniszterelnök, Harkányi János, Teleszky János, Ghillányi Imre magyar miniszterek és Stürgkh gróf miniszterelnök, Zdenko, Zemker, Leth, Spitzmüller osztrák miniszterek szakelődök bevonásával tanácskoztak. A tanácskozást holnap folytatják. Vasárnap Tisza, Teleszky és Harkányi Bécsbe utaznak, ahol addig fognak maradni.

— **Tisza István a takarékoságról.** Budapestről jelenti: Tisza István gróf miniszterelnök az Igazmondóban kifejté, hogy ellenségeink kihevertetési politikájának megbuktatása Magyarország feladata. Békeidőben Ausztria éléskamrája vagyunk, feleslegünkbenl Németszágnak is juttathatunk. Most gazdasági nehézségek merültek fel, azonban ne feledjük el, hogy ez a háború élet-halálharc. Helyzetünk egy ostromlott váréhoz hasonlít. Az itthonmaradtoknak a végsőkig ki kell tartaniuk, szükségleteiket a legszűkebbre kell korlátozniuk. A takarékoság a legjobb erény.

— **Schönaich halála.** Bécsből jelenti: Schönaich háró volt hadügyminiszter szívizélhüdesben meghalt.

— **A németországi rekord-burgonyatermés.** Berlinből jelenti: Németországnak az elmúlt évben most közreadott hivatalos megállapítás szerint 160 millió métermázsával több burgonya termett, mint az előző évben. Ezzel a rekordterméssel kapcsolatosan a birodalmi burgonyaközpont most tette közzé, hogy prémiumot fizet azoknak, akik a közéleti hatóságok részére a szükséges mennyiséget három napon belül elszállítják. A prémium 1.25 márka lesz métermázsánként.

— **Jegyző-választás Nadabon.** A Budai Zaiga halálával megüresedett nadabi jegyzői állást, amely a kisiendi járás egyik legnagyobb és legjövendesebb jegyzősége, tegnap töltötték be. Bár a választást izgalmas korteskedés előzte meg és a választási esélyek egy jelöltre és aspiránsra sem nyújtottak támpontot, a választás mindazonáltal zavartalan rendben folyt le és általános meglepetésre egyhaagu megállapodásban nyert örvendetes befejezést, amennyiben Horváth Iván apáti jegyzőt választották meg a kizárólag románjku képviselőtestületi tagok. A választás tágabb körben is megelégedést kelto eredménye első sorban a választás vezető szolgabíró: Dr. Kass Gyula tapintatát dicsőíti.

— **Kossorumegváltás.** Sona Adolf ravatalára szánt koszoru megváltása fejében Kneffel Lajos, Schenek Samu 10—10 koronát, Bárszony Andor, Havas Sándor és Herczeg Márton 5—5 koronát, Erényi Tivadar, Hubert József, Szemző Armin 2—2 koronát, Baumann János, Guttmann Sándor, Rosenthal Samuel és N. N. 1—1 koronát adományozott az Alföld Erdélyi Kereskedelmi Utazók Egyesülete özvegy és árvaalapja részére, amely adományokért ezúton fejezi ki hálás köszönetét az egyesület elnöksége. — **Strasser Károly és neje Pécskáról** husz koronát küldöttek a Vörös Kereszt egyesületnek Sona Adolf koporsójára azánt kossorumegváltás címen.

— **Osszetartanak az amerikai magyarok.** Az Amerikából jött magyar lapok írják, hogy Pittsburgban a magyarok és németek nagy bazárt rendeztek hadijótékony célra. — Az Amerikában sok helyen még német barátaink által is lekicsinvelt magyarság — írja az Amerikai Magyar Hírnap — pittsburgi bazár alkalmából oly módon adta jelét aji erejének, olyan fényesen és olyan előkelően hagyta el a bazár erkölcsi és üzleti alakulásában az összehasonlíthatatlanul nagyobb számú német szövetségét, hogy arra néldát hasonló alkalmaknál találni nem is tudunk. A magyar nap után, mely a bazárnak lefényesebb és legjövendesebb napja volt, német testvéreink mindig azzal töltötték meg elismerésüket és a gratulációikat, hogy „ha mi németek ne tudnánk összetartani Amerikában, mint a magyarok“ vagy mint a német elnökség egy tisztelőre méltó úsz tagja mondotta: „Ti magyarok nem is tudjátok milyen erő lakozik bennetek . . . s oly szerények vagytok.“ Bár a bazár számadásai még nem készültek el, már addig is meglehetően állapítani, hogy a bazár tisztá jövedelme 400000 dollár körül forog. Tekintettel a pittsburgi viszonyokra a hol a magyarok és németek elleni ellenszenny a bazár vásárlóit kizárólag a magyar és német társadalomra szorította, az anyagi eredmény sokkal nagyobb, mint azt különösen a bazár német bizottsága remélte. A siker érdeme a magyaroké és ezt jól esik tudnunk különösen azért, mert német barátaink mondják ugy.

— **Hogyan élnek Belgrádban?** Szerbiából jelenti: Egy szerbiavó mohamedán előkelőség, aki már több ízben volt Belgrádban és legutóbb is egy hetet töltött ott, a következőket mondotta el az ottani életről: „A kapukat este hat órakor be kell zárni és csak azok járhatnak az utcán kilenc óráig, akiknek igazolvánvuk van. A Balkán-szállóban és a Grand Hotelben tisztek laknak, a London-szállóban pedig polgárok. A szállók este nyolc óráig vannak nyitva. Az utcákon még ott van a cirilbetűs tábla, azonban mellette németül is olvasható az utca neve. A városi tanácsban a bevezetett lakosságból hatan foglalnak helyet Sali-Snowis gróf altábornagy, kormányzó az állami jelzőlogbank épületében székel. A mellette rendelt közigazgatást végző szervekben olyan tisztek és polgári biztosok találhatók, akik szerbül is beszélnek. Az élelmiszerek drágák, mert az ország balsejével, ahol bőségekben van élelmiszer, nagyon hiányos az összeköttetés. A hus például 4—6 korona, egy tojás 80 fillér. Fa nem igen kapható. Szerb pénzt nem igen lehet látni, mert a forgalmat magyar és osztrák pénzzel bonyolítják le. Ami a belgrádi mohamedánokat illeti, a háború kitörése óta nagyon rossz dolguk volt, különösen vallási tekintetben. Egy részüket erőszakkal ortodox vallásra térítették. A belgrádi mufti: Mohamed Effendí Dellest, aki régebben szerajevói polgár volt, a szerb kormány tuszként letartóztatva és tizennyolc hónapig fogságban tartotta.

— **Temetés.** Ma délután temették el Sona Adolfot, a közönség óriási részvételének megnyilatkozása mellett. Vácvölgyi Lajos dr. főrabbi szivreható gyönyörű gyászbeszédének hatása alatt nem maradt szem könny nélküli. A gyászoló közönség nagy tömege kísérte ki a mindenki által köztisztelőt és megbecsüléssel álló kereskedőt utolsó útjára.

— **A vak katonáknak.** Egri Mártonné Madarásról 10 koronát küldött a vak katonáknak. Az adományt rendeltetési helyére juttatjuk.

— Ahol van fa bőven. „Típi” ur, aki legutóbbi levelében azt jelezte, hogy jobban van az oroszokkal, írja a következőket: Lakásunkat illetőleg földbe épített, deszkával kibélelt, oránát és szappal ellenes „Dekunokh” lakunk. Világításunk petróleumos lámpa, ha a petróleum kifogy, hát gyertya. Minden dekunkba van egy kis schwarz kályha, amelynek fűtéséhez fa van bőven ingyen. Erre annyi az erdő, hogy fűszél anyaggal nem kell takarékoskodni, ha elfogy, embereink elmennék az erdőbe fát vágni és kocsai számra bordingák haza a fát, amellyel aztán reggeltől estig ugy fűtenek az erre kirandult fűtő lámpák, mint odahaza a Fehér Keresztben. Nem sokára mi is befűtünk az oroszoknak... Az időjárás itt körülbelül olyan, mint odahaza volt, amikor elmentünk. A munkák némelykor szemtelenkednek, de mi csak szembe köpiük őket és már elválnak és elhallgatnak. („Típi” ur, köpködni még az ellenségre sem illik...) Egvéhként már nagyon elment a kedvük a háborúól és unalmas nekik a hecc, nekem meg az idő, mert nincsen kinek kibicelni...

— Fiume félfomályban. Fiuméből jelentik: A fiumei városi tanács, mint ismeretes, a múlt évben hirdetmény után kösölte, hogy egyetlen ablakot sem szabad megvilágítani tekintet nélkül arra, hogy az ablakok a tengerre néznek-e. Ugyanakkor ugy rendelkezett, hogy az utcái világítás megjelölésen korlátozassék. Ugy látszik, hogy az illetékes körök nem találták elégszónnek az utcák eleőtítitét, mert a városi tanács újabb rendeletet hozott: a városi tanács újabb rendeletet hozott ki. Nanok óta dolgoznak a szerelők, hogy az utcai villamos lámpák fehér üvegöt világos zöldes színű üveggel cseréljék ki, míg a zöld lámpákat burkolattal látják el. Azt mondhatni, hogy az új próba világítás tegnap volt, ami jól sikerült, mert az utcák valóban homályba voltak burkolva. A közönszónnek tetszett a részleges eleőtítítés, bár sokan helyesebbnek tartanák a teljes eleőtítitét, mert a sötétben jobban lehet tájékozódni, mint az ilyen bizonytalan színezettü világítás mellett.

— Simon Judit filmpremierje az Anollóban. „Simon zsidóknál minden esze d'ben, kis deszkakonorsót tesznek le a földbe”... mint valami régi kedves dal, ugy éri fülünket Kiss József dallamos kötetmányának hangja. Ami előttünk történik, emléktünkbe idézi a csodás ballada minden egyes sorát a visszaférő édes emlékként öleltük lelkünkhez. A magyar filmművészet hozta eléink a legszebb magyar kötetmány egyikét. Amellett, hogy irodalmat kapunk ebben a képen, mint moziesemény is előszóru „Simon Judit” filmje. Egy nagy darab arany történet itt öt szelekre és veretett ki mozi-válópénzsé a nagy tömeg számára. A rendezéssel pedig Márai Adolf nompás, zenitál munkát végzett. És segítőtársai a kitűnő zenei színészek egész sora. A címszerepben Aczél Ilona csupa erő és kösvelettség; az apát Rátkai Márton vitte filmre fén esen. Hódító, kész filmalkitás Somlay Arturó is a férfi szerepében. Az irodalmi premier zenitolt házat vonzott minden előadásón. A publikum elragadtatással fogadta Simon Judit filmjét, amely a magyar filmművészet egyik legszebb alkotása. A bemutatót stilszerűbbé és hangulatosabbá tették Barna Izó zeneszámai, amelyeket a zenekar alapos befánulással interpretált. A darabot szombaton és vasárnap megismétlik.

— Halálozás. Fürst Jánosné, a Városi kávéház tulajdonosának neje, ma délután három nani betegeskedés után meghalt. Az urinónél, aki régebb idő óta szenved cukorbetegségben, az utóbbi időben szívbaí is jelentkezett, amely rövid szenvedés után megölte. Temetése vasárnap délelött lesz a színház épületben levő lakásáról. Ország Maschanster Alfrédné édesanyját gyászolja az elhunytban.

— A belgrádi rendőrök. Eszékről jelentik: Vucošević Márk dr. észéki írási főnököt, aki katonai szolgálatra mint tartalékos huszárhadnagy vonult be, a hadvezetőség azonban nem a frontra, hanem Belgrádba dirigálta, ahol a rendőrségi ügyek vezetésével bizta meg. A belgrádi rendőrök, bár horvát ember, mégis türethetesen beszél magyarul is és jól ismerve energiáját, az elfoglalt Belgrádban is szolgálataikat tehet a rend fontartása érdekében. ha azt a tömegesen visszatér szerbek esetleg megbolygatni akarnák.

— Enver pasa üdvözléte. Törökország hadügyminisztere, a vitáz török hadsereg utászervezője, Enver pasa, az iszám vallás törvényes elismerése alkalmából Khuen-Héderváry Károly grófhoz, mint a Vörös Fálhold Támogatására Alakult Magyar Oroszország Bizottság elnökéhez a következő táviratot írt: „Hogy a magyar nemzet az iszám vallást elismerte, és a mohamedán körökben méltó elismeréssel és hálával találkozott. Ez az elhatározás még jobban megerősíti a jó viszonyt a török és magyar nemzetek közt, melyeknek falkonságra adja meg a régi harátságnak felletét. Az igazságszer Istén adja meg nemzeteinknek és szövetségeseinknek mielőbb a végleges szelalmat. Enver.”

— Köszörmegváltás. Néhai Schlimann Mártonné alapítványra köszörmegváltás fejében még a következő adománvok folytak be: A női felső kereskedelmi iskola kösvelet a) osztálva 21 kor., Gedeon János, özv. Schlimann Mártonné (Swadler), Schlimann János és neje (Swadler) Pöhm János 20-20 kor., Major Sándor dr. és neje 15 kor., Hartmann Samu, Hevvi Albert, Zebb Istvánné, N. N. 10-10 kor., Rubinstein Mór 20 kor. Ezen ösözeg tévedésből már a Vörös Kereszt Egvletnek lett nyújtatva. Aki az alapítvány ösözest adománvaikkal gvereníteni öhalták, sziveskedjenek azt Kerpel Zsigmond urhoz írtatni.

— Halálozás. Özv. Schánwald Eleonóra, 95 éves korában hosszú szenvedés után elhunyt. Hálát gyermekei, unokái, dédunokái és kiterjedt rokonsága gvészolja. Temetése vasárnap délelött 10 órakor lesz Flórián-utca 12. számú gyászszobából.

— Akötelesség rabszolgátja (Traumann-Larson sorozat az Urániában.) Unnói estje volt tegnap a színházban, hol hosszú szünet után újra fellépett a Traumann művész-pár, két vérbeli igazi művész tehetség, a maga valódi erejével és tudásával. Egy vonzó témájú csodás meseid dráma keretében csillogtatta mindkettő tükéletes művészetét és újra arra a meggyőződésre intottunk, hogy az ö írtéknek a sziv leemélyéből fakad és könnyen találja meg az utat az emberek szívéhez. Aradó érzelmeknek, visszafertott szenvedélyeknek, gonosz indulatoknak nincsen hűbb és jobb tolmácsoldiuk, mint a két vérbeli művész. — A halál jockey, az emberi ggyesség legesodálatosabb produkciója, mely Budapestén az Omniban, heteken át zsufolt házzal volt műsoron az Uránia legköszebbsi bemutatója és a számozott helyekre szóló jegyek 1 korona árban már most válthatók a Koch-téle üzletben.

— A Ferenc-téri volgári fiúiskola gyűjtése Aradfalvára: 1089.62 korona. Ebből osztályonként gyűjtött: I. osztály 280.52 korona, II. a) osztály 178.76 korona, II. b) osztály 150.56 korona, III. a) osztály 118.30 korona, III. b) osztály 110.96 korona, IV. a) osztály 149.52 korona, IV. b) osztály 151 korona.

— Engel női kereskedelmi szaktanfolyama (László Vilmos-utca 2.) Teljes kiközös irodák részére. Biztatkozás a februárban kezdődő 3-4 hónapos kurzusra f. hó 28. tól kezdve d. e. 10-12 ig, d. u. 3-4-ig. Telefon 1046. 683

— A kiadóhivatal izenete. A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, egy jelentsek be azt a körülményt annál a postahivatalnál, a mely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról szonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panaszra.

— Alkali vétele a Fischer nagyáruházában a Szabadság-téren. Nyers selvem férfivagy női ernyők 7 korona darabja. Finom csérna harisnyák nagyon olcsó árban! A berlini kollektióból legfinomabb női ridiklők és pénzerszénvák a míg e kézlet tart. Még olcsó réci árak!!!

— Minden újdonság kapható Krausz Paulin kölcsönkönyvtárban, szinbáz épület. 691

— Könyvtárakat, belyaggyűjteményeket és hangjegyeket vesz Kerpel Könyvkereskedése.

— Underwood-gépiró és gyorsíró szakiskola Zitter és Hollós cégnél, főpostával szemben. Ugyanott írásmunkák és sokszorosítások a legintényosabban vállaltatnak. 4697

— Gyermek-kocsik, gyermek-székek eskis Fischer nagyáruházában 10 koronától 150 koronáig.

— Üzleti könyvek, u. m. strazzák, főkönyvek és irodai cikkek Kerpelnél. 193

— Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

— Papírszalvéták olcsón Kerpelnél. 193

Visszaküldött

ezer koronás.

(Három év múltán kiderült titok. — A harctérre induló lelkiismerete.)

Az Aradi Közlöny tulajdonosától.

Makó, január 28.

Három évvel ezelött, éppen a Péter-Pál napi vásárkor Wébel Béla makói adótárnok pénztárszárakor arra a felfedezésre jutott, hogy ezer koronája hiányzik a pénztárból.

A hivatalos vizsálat sem tudott egyebet megállapítani, minthogy hiányzik az adópénztárból 1000 korona, s hiába emlékezett vissza Wébel adótárnok, hogy valakinek 1000 koronával többet fizetett ki, a megindított nyomozás nem tudott az ezer koronás bankjegy nyomára jutni.

Aki akarta, elhitte, aki nem akarta az nem hitte el Wébel Béla adótárnoknak, hogy nincs tudomása a pénz mikénti eltűnéséről és mert semmi bizonyíték nem merült fel ellene, a felettes hatósága minden más büntetés mellőzésével megalgedett azzal, hogy Wébel, aki nyolc gyermekees családapa, havi részletekben számos határidő alatt megtéríti az államkincstárnak az ö kezén eltűnt 1000 koronáját.

Most azután kiderült a három esztendő titok. Egy pénzes levél érkezett Szegedről Wébel adótárnok címére, mely egy ezer koronás bankjegyet és egy primitív írásu levelet tartalmazott. A levél eredeti szövegében és helyesírásával a következő:

Nacságos pénztáros ur hosszása meg a 3 évvel evit pést amit pétdörpáli vásárkó elvátotam és azt mögfeleldköstem oszt magamal vitem röstelttem vissza möni de most már szögédébe vagyok berukova és viszok a harctérre hát mint családos embör nem fér a lelkömre, hogy elvigyam magának a pézit, ne haragudjon bosszon még érte amit totam nem kösvezarva csak el feletöttem vissza annai az 500 forintot kezeit csókója. Egy családos apa.

Képzeltető az a meglepetés, melyet a ma-
bóli pénzügyigazgatóságban keltett az eszer koro-
nával bélelt pénzes levél. Nagy és nagy örömmel
fogadta mindenki a „megváltó” levelet,
mely egy becsületes ember lelkét szabadította
fel minden zsané alól és amely egy tisztessé-
ges és nri családot szenvedésből, veretékkel
mentakartott eszer koronájának birtokába int-
tatott. Mert a „feledékeny” ember által három
év múltán ma visszküldött 1000 korona most
már az adótárnokot illeti.

Csoda ez manapság, de háborúak kellett
énni, hogy ez a csoda megtörténhessen, a
Wébel Béla a mai napon felelte mind azt a
szek keserűséget, amit az egy darab eszer koro-
nába benkiérvé elfűnésé okozott neki, a hogy
visszakerült, már nem is kíváncsi arra a „fele-
dékeny” emberre, akit a háború vihara, a
harutér előérzete ima becsületes emberre va-
rázott.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Tur's a Egyesület február
hó 12-én, szombaton este 6 órakor szét helyi-
ségében (Kulturpalota, földesint, észak-keleti
szarok) évi rendező közgyűlést tart, melyre az
egyesület tagjai esuton tisztelettel magyiv tnak
és jókérőnek, hogy külön meghívás nélkül és
minél nagyobb számban megjelenni sziveked-
jenek Tárgy: Beszámoló a múlt egyesületi év-
ről. Az egyesület elnöksége.

Felolvas szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szombat, 1916. évi január 29-én:

A. Bócsa A. Bócsa

A császárné.

Operetta 2 felvonásban.

Kézbevevő este fél 8 órakor.

NYILTTÉR.*

Derék csapataink részére küldendő sze-
retetadóományok közül nem szabad
hiányoznia 1-2 doboz **FAY**-féle valódi
sodeni ásványpasztillának. Gondoljunk
csak arra, hogy hidegben, nedvesség-
ben mit kell katonáinknak tőrniük

kint a lövészárokban.

Köhögés, rekedtség és nyálkásodás ellen
csak a sodeni pastilla használ. Vigyáz-
zunk, hogy a vásárolt dobozon a „FAY”
név rajta legyen.

Figyelmeztetés!

Alulírott ezennel figyelmeztetlek minden-
kit, hogy különvált feleségemnek, Kiss Jenőné
szül. Németh Máriaéknak senki semmit ne hitte-
lessen, mert érte semminemű tartozást nem
lisztek.

Arad, 1916. január hó.

660

Kiss Jenő.

* Az ezen szöveg alatt közölteteket nem vállalunk
felelősséget.

A haláljockey

**Költözködők
figyelmébe!**

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez

Kalmár József
villanyátszerelési vállalkozó
Arad, Salm-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

**Házi-
szappant**

veszek
bármily mennyiség-
ben

Kalmár Endre
Arad, Arpád-tér 5. szám.
Városi és megyei telefon 670.

Ajánlunk kizáró-
lag első rendű
Porosz
kőszent.

1-6 r. Porosz záberzei (Hindenburg)
kocszot 425
és Porosz
szénbrikettet.

Kicsinyben és nagyban a megren-
delést kérjük leszállítás előtt 2-3
nappal eszközölni. — Irada-telefon
987. sz. — Telep-telefon 292. sz.

Aradi Kőszén és Kocsz
Forgalmi Vállalat Arad,
Andrássy-tér 20. szám

Kalodont

új csomagolás.

A mai viszonyok közpompertének beállítását arra, hogy
közül és óta forgalomban levő csomagolást a
„KALODONT” fogcrémünknek
megváltottasuk.

A tubus csomagolása esután nem tokban less mint ed-
dig, hanem redőzött dobozban, melynek jezése és sainezése
ugyanolyan, mint a mi tubus esmkénkés, mely minden álla-
ban törvényileg védve van.

A világszerte ismert és mindenütt kedvelt „Ka'edont” es-
után is mint eddig, felülmulhatlan minőségben kerül forgalomba.

Sarg F. A. Fia és Ta.

WIEN, IV.

BERLIN.

A mezőhegyesi cukorgyár

bármilyen mennyiségű

BIRKÁKAT

keres megvételre.

Ajánlatok az eladandó mennyiség, ár és
hely megjelöléséve a menti gyár igazga-
tóságához intézendők.

661

Aradi Ipar- és Népbank.

Meghívás.

Az „Aradi Ipar- és Népbank”

tisztelt részvényeseit

1916. évi február hó 13-án délelőtt 10 órakor az intézet üléstermében tartandó

XLVI-ik évi rendes közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghívom.

Tárgysorozat:

1. Közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes kijelölése.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése; az 1915. évi zárszámadások előterjesztése; a mérleg megállapítása, valamint a tiszta nyereség felosztása és a felementvények megadása iránti határozatmózat.
3. 7 igazgatósági tag megválasztása 3 évre.
4. 36 igazgató-választmányi tag megválasztása 3 évre.
5. 3 felügyelő-bizottsági rendes- és 1 póttag megválasztása 3 évre.
6. Esetleges indítványok.

Azon tisztelt részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni s szavazati jogukat érvényesíteni óhajtják, felkértem, hogy az alapszabályok 69. §-a értelmében részvényeiket f. évi február 12-ig, az intézet főpénztáránál elismervény ellenében letenni sziveskedjenek.

Az alapszabályok 68-ik §-a értelmében szavazatképes részvényesnek csak az tekinthető, kinek részvénye a közgyűlés megtartása előtt legalább 3 hónal az intézeti részvénykönyvben saját nevére beiktatva van.

Arad, 1916. január hó 28-án.

Szalay Károly, s. k.

kir. tanácsos, elnök-igazgató.

675

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

V.

Vasárnap 5 órakor várom biztossan! Elmaradásomról akkor bővebben. E 681

Ibolya.

Bornasztó lelkiállapotban nagyon kérem és várom kínos helyzetemből való feloldozásomat. Nem hiszem, hogy kétség fértna szent fogadalmamhoz? Sokat szenvedve kérem választát, írhatok-e? Legsz. üdv. 672

ALKALMAZÁST NYER.

Jobb mindenek főzőnőt keresek. Fizetés 24 koronától. Jelentkezések délelőtt 11 óráig Dobó-utca 4., földszint. 678

Intelligens

elárústó leány felvétetik Krausz Paulin papirkereskedésében, színház-épület. 687

ALKALMAZÁST KERES.

Intelligens, komoly leány, ki üzleti dologban jártas, valamely megbízható állást keres, esetleg biztosíték létezte mellett. Vidékre is menne. Cím a kiadóhivatalban. 655

Egy fiatal gépirónő állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 654

18 éves

gör. kel. vallású fűszerkereskedő segéd február 1-ére állást keres. Kapitán Radován, kereskedő segéd Nagylak. (Csanádm.) 671

KIADÓ LAKÁS.

6 szobás földszinti uri lakás, mellékhelyiségekkel azonnal kiadó a Perényi-utca 7. számú házban. 685

Elegánsan

butorozott utcai szoba központi fűtéssel, villany világítással, fürdőszoba használattal, kiadó. Bővebbet a kiadóban. 682

Elegáns uriszoba

február 1-től Erzsébet-körut 18., I. emeleten, kiadó. Bővebbet Krausz Paulin könyvtárában, színház-épület. 686

ÜZLETEK.

Lisztkereskedés, forgalmas helyen hol más cikkek is bevezethetők, más vállalat miatt, azonnal átadó. Cím a kiadóhivatalban. 683

Éladó

Pécska-ut 16. szám alatti vendéglő, vendégszobákkal együtt bevonulás miatt. 659

INGATLAN.

Éladó

egy minden komforttal ellátott, 4 szobás, tejeesen új ház, 14 évig adómentes, továbbá egy 35 méter hosszú, 10 méter széles földszint és emeletes, teljesen új, gyári helyiségnek, műhelynek, malomnak vagy raktárnak alkalmas új ház, 15 évig adómentes, a Fő-tértől 4 pernyi járásra, tehermentes. Értekezhetni a tulajdonosnál, Bercsényi Miklós-utca 21. szám. 676

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Használt acélsint

7 kg-osat, 2000 folyómétert, valamint hozzávaló szintén használt köntanyagokat megvételre keres Kádár és Böhm, Arad. 666

Új butorhitel!

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön és részletfizetésre szállítok Garai Károly bef. cég butorüzletében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 918

KÜLÖNFÉLE.

Váró termék.

kör-termek, megfigyelő állomások fertőtlenítésére legalkalmasabb Carbosavas mosó szappant ajánl Dr. Földes és Hehs pipere szapan és vegyeszeti gyára Arad. Különként 4 koronáért. 12

Pompás samatu rumot

készíthetünk a Földes és Hehs-féle Rumessenciából. 6 deci szeszhez öntsünk 4 deci vizet, 1 kis üveg rumessenciát, ára 30 fillér és kész a legfinomabb, legkellemebb samatu rum. — Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár, Bathány-utca. 12

Millió

ember használja

KÖRÖGÉS

rekedttség, harut, elnyáftásodás torokharut, fullasztó és gőroede köhögés ellen a 5616

Kaiser-féle mellpasztillát

3 „Fenyőjeggyel”

6050 bizonyítvány orvosoktól és magánemberek elismerő levele a legjobb ajánlás a biztos sikerre és közkedvelésre. — Egyetlen hasonló készítmény sem tud ilyen hatást elérni. Különösen kelleme és jóízű cukorka. — 20, 40 és 60 filléres dobozban.

Kapható: Szokolay Sándor, Hajós Arad, Gutori Földes Kelemen, Bruner Fülöp, Ring Lajos, Rozsnyai Mátyas, Vojtek Kálmán, Kröbe Géza, Berger Gyula, Vajdits György, Hehs Vilmos, Géz Károly, Bernát János, Kárpáti János gyógyszerárban, Vojtek és Weisz drogeria, Házsi Nestor drogeria, Török A. és Társa „Angyal” drogeria Arad, Stodolai Dezső gyógyszerár Ujrad, Zombory János gyógyszerár Ujzsentanna, Adler Lajos Gyula gyógyszerár M.-Pécska, Ora Baxsó Pankola, Tóthert Károly gyógyszerár Elek, Krausz Elemér gyógyszerár Glogovás Zalgonadovics Géza Iria gyógyszerár Lippa, Székely Zoltán gyógyszerár Csornán, Bauer Károly gyógyszerár Kerekes, Rozin János gy. M.-Pécska

Aradi Első Takarékpénztár.

Vagyon.

Mérleg-számla 1915. évről.

Téher.

	Összeg					Összeg			
	Korona	fl.	Korona	fl.		Korona	fl.	Korona	fl.
Pénztárkészlet			1.586,224	87	Részvénytőke			10.200,000	
Más pénzintézeteknél elhelyezett tőkék			1.173,067	04	Tartalék-alap	8.000,000			
Váltó-tárca			29.455,636	41	Külön tartalék-alap	2.585,051	12		
Jelzálog-kölcsönök			8.697,691		Értékpapír árfolyam különbözeti tartalék-alap	155,046	26		
Amortisationális jelzálog-kölcsönök			10.202,398	31	Házérték esőkenési tartalék-alap	200,000			
Előlegek értékpapírokra			251,662		Nyugdíj-alap	500,000		6.390,097	38
Folyó számlai-előlegek			6.999,926	21	Betétek	17.613,175	08		
Hadikölcsön-előlegek			10.696,143	52	Betétek folyó- és check-számlán	6.601,212	02	24.214,387	10
Tulajdon ingatlanok:					Atruházott jelzálog-kölcsönök			6.043,174	22
Deák Ferencz-utczai 42. sz. ház ...	307,758	82			Visszeszámított váltók			10.054,846	54
Atzél Péter-utczai 1. sz. ház ...	240,000		547,758	32	Hitelezők			1.130,370	60
Tulajdon állam- és értékpapírok*) ...	4.722,528	06	4.786,198	89	Hadikölcsön lombard hitelezők			10.305,014	99
függő kamatok	68,670	24			Fel nem vett osztalék			2,625	
Nyugdíjalap értékpapírjai:					Hátralékos tőke kamat-adó			44,688	45
300 drb. Aradi első takarékpénztári			460,790		Előre felvett kamatok			353,279	73
részvény			89,438	90	Nyereség egyenleg:				
Hátralékos kamatok					Elővitel 1914. évről	61,286	16		
Leltár-álladék:					1915. évi-tiszta nyereség... ..	1.147,159	25	1.208,445	41
leírva									
			69.946,929	47				69.946,929	47

*) Ebből állampapír és záloglevelek: K. 4.250,000

Aradon, 1915. évi december hó 31-én.

Ottenberg Tivadar, s. k.
vezérigazgató.Szirmay Károly, s. k.
könyvelő.Adler, s. k.
igazgató.Bíró Albert, s. k.
igazgató.Domány, s. k.
igazgató.Müller, s. k.
igazgató.Parecz, s. k.
igazgató.Purgly Emil, s. k.
igazgató.Steiner, s. k.
igazgató.Tedeschi, s. k.
igazgató.

Jelen mérleget a fő- és mellékkönyvekkel, valamint a leltárakkal összegezve tettük és mindent helyesnek és tökéletesen rendben levőnek találtunk

Aradon, 1916. évi január hó 17-én.

Dániel Kálmán, s. k.
f. biz. elnök.Braun Mór, s. k.
f. biz. tag.Maresch Gyula, s. k.
f. biz. tag.Habereger György, s. k.
f. biz. tag.

Az „Aradi Első Takarékpénztár” 75-ik rendes évi közgyűléséhez intézendő felügyelő-bizottsági jelentés.

Tisztelt közgyűlés!

A kereskedelmi törvény 195. §-ában és az intézeti alapszabályokban megállapított kötelességünknek megfelelőleg a lefolyt 1915-ik üzletévre vonatkozó jelentésünket van szerencsénk a következőkben bebarjuszteni.

Az intézeti ügykezelést a lefolyt 1915-ik év folyamán rendszeresen ellenőriztük s az ezen irányban kifejtett működésünk alapján megállapíthatjuk, hogy az intézeti ügykezelés minden ágában példás rend és teljes pontosság uralkodik.

1915-ik évi december hó 31-én megkesztük a vagyonnak leltári felvételét, mely behatóan és lelkiismeretesen teljesített eljárásunk folytán azon meggyőződést szereztük, hogy a mérleg-számlára felvezetett értékek megvannak és szabályszerűen kezeltetnek.

Az igazgatóság által elének terjesztett 1915-ik évi mérleget, valamint a veszteség- és nyereség-számlát, a kifogástalanul vezetett és szabályszerűen lezárt könyvek, továbbá az általunk tételenként megvizsgált kimutatások, leltárak, zárszámadások és a kapcsolatos okmányok alapján helyesnek és mindenben a valóban megfelelőnek találtuk.

Ezek után a magunk részéről is elfogadjuk és elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak beterjesztett jelentésében 1.208,445 korona 41 fillér tiszta nyereség hováfordítása iránti javaslatát.

Az előadottak alapján tisztelettel kérjük a t. közgyűlést, hogy a lefolyt 1915-ik üzletévre nézve úgy az igazgatóságnak, valamint az aláírt felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Kelt Aradon, 1916. évi január hó 17-én.

A felügyelő-bizottság:

Dániel Kálmán, s. k.
fel. biz. elnök.Braun Mór, s. k.
fel. biz. tag.Maresch Gyula, s. k.
fel. biz. tag.Habereger György, s. k.
fel. biz. tag.